

fakt oparcia rozważań na polskich aktach normatywnych, umowach międzynarodowych, wybranych aktach konstytucyjnych innych państw oraz orzecznictwie sądów polskich i międzynarodowych. Wszystko to sprawia, że książka B. Liżewskiego jest wysoce przydatna i bez wątpienia wzbudzi zainteresowanie zarówno wśród naukowców, jak i praktyków.

Adam Zaborski
adamzaborski@op.pl

Funkcjonowanie gospodarki rynkowej w Polsce. Aspekty makro- i mikroekonomiczne, red. W. Jarmołowicz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2005, Zeszyty Naukowe nr 65, ss. 423.

Problematyka funkcjonowania gospodarki rynkowej w Polsce – zarówno z uwzględnieniem aspektów makro-, jak i mikroekonomicznych – to przedmiot obszernego i wartościowego zeszytu naukowego, który przygotował zespół poznańskich autorów pod redakcją naukową profesora Wacława Jarmołowicza, kierownika Katedry Makroekonomii i Badań nad Gospodarką Narodową Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Opiniowanie tak obszernego opracowania złożonego z trzydziestu artykułów nie jest zadaniem łatwym. Wypowiedzi autorów dotyczą bowiem wielu obszarów, na dodatek różnią się poziomem teoretycznej refleksji. Nietrudno w opiniowanym zbiorze znaleźć artykuły mające najwyraźniej teoretyczny charakter, oparte na idealistycznej teorii nauki, jak i takie, które cechuje fakualny charakter wypowiedzi, odnoszących się do konkretnych aspektów rzeczywistości gospodarczej. Pomysł redaktora opracowania, profesora Wacława Jarmołowicza, podzielenia pracy na ujęcia makroekonomiczne i mikroekonomiczne jest tu udaną próbą systematyzacji poziomu teoretycznego refleksji poszczególnych autorów. Ujęcie makroekonomiczne, ciekawsze teoretycznie, oparte jest konsekwentnie na dyrektywie esencjalizmu, tj. na przekonaniu, iż poznanie rzeczywistości następuje poprzez identyfikację czynników wpływających w istotny sposób na przedmiot poddany refleksji.

Ujęcie mikroekonomiczne prezentowanych opracowań ma wyraźne cele aplikacyjne. Refleksje zawarte w tej części opracowania posłużyć mogą praktykom gospodarowania, pracodawcom i pracownikom, działaczom administracji rządowej i samorządowej jak również politykom.

Opiniowany zbiór, składający się ze wstępu redaktora oraz trzydziestu opracowań autorskich i współautorskich, podzielony został – jak już wspomniano – na dwie zasadnicze części. Celem pierwszej części, zatytułowanej *Gospodarka narodowa – ujęcie makroekonomiczne*, a składającej się z czternastu opracowań, jest przedstawienie wybranych aspektów funkcjonowania gospodarki polskiej.

Wspomnianą część opracowania rozpoczyna próba oceny stabilizacji makroekonomicznej gospodarki Polski w latach 1994-2003 dokonana przez Dawida Piątka. Ocena ta oparta jest na obserwacji wybranych wielkości tworzących tzw. pięciokąt stabilizacji makroekonomicznej. Końcowe refleksje będące efektem rzetelnej analizy są wyważone i świadczą o dojrzałości warsztatowej. Dodatkową zaletą opracowania jest próba predykcji polegająca na identyfikacji obszarów decydujących o przyszłości polskiej gospodarki.

Konkretyzację tych obszarów zawiera obszerny artykuł Wacława Jarmołowicza i Beaty Woźniak na temat bezrobocia, nierównowagi i polityki państwa wobec rynku pracy. Opracowania tego trudno nie uznać za oryginalny wkład w teorię rynku pracy okresu przemian ustrojowych. Świadczy o tym choćby teoretyczna eksplanacja zjawisk strukturalnego i instytucjonalnego bezrobocia transformacyjnego jako nieodłącznych cech wspomnianych przemian.

Kolejne artykuły wskazują na innego rodzaju zagrożenia, tym razem z obszaru polityki fiskalnej. Nie ulega bowiem kwestii, iż utrzymujący się i wysoki zarazem deficyt budżetowy, przy jednoczesnym narastaniu długu publicznego, zagraża bezpośrednio stabilności finansowej państwa. Zagrożenie to staje się mniej hipotetyczne dla każdego, kto postrzega woluntarystyczną politykę rządu. Z tych chociażby powodów artykuły dotyczące wspomnianego obszaru mają walory nie tylko heurystycznej natury, ale mogą być praktycznie użyteczne jako przestroga przed woluntarystycznym traktowaniem finansów publicznych. Spostrzeżenia te dotyczą opracowań Tadeusza Juji na

temat znaczenia podatków od towarów i usług, Sławomiry Kańduły poruszającej problem deficytu budżetowego polskiej gospodarki. Ilony Kijek analizującej dług publiczny w Polsce, jak również Pawła Marszałka badającego fiskalne uwarunkowania polityki pieniężnej.

Kolejny artykuł autorstwa Józefa Garczarczyka i Iwony Olejnik to próba wskazania perspektyw rozwoju otwartych funduszy emerytalnych na rynku finansowym. Autorzy zawarli w artykule identyfikację szerokich kontekstów wpływających na rozwój omawianych funduszy, a także postuлаты rozwiązań zarządzania tymi funduszami.

Następne cztery opracowania są nie tylko interesujące, lecz również spójne tematycznie. Obejmują one identyfikację i analizę podstawowych kontekstów polityki monetarnej. Artykuł Grzegorza Paluszaka to ocena pozycji kapitałowej Narodowego Banku Polskiego w Europejskim Systemie Banków Centralnych. Autor rzetelnie uzasadnia tezę, iż NBP może odgrywać jedną z najważniejszych ról w Europejskim Banku Centralnym dzięki wysokiemu poziomowi swego udziału w kapitale subskrybowanym w EBC.

Eryk Łon dokonuje szerokiej analizy ekonomicznych i prawnych uwarunkowań działalności Narodowego Banku Polskiego w świetle członkostwa Polski w Unii Gospodarczej i Walutowej. Autor przypomina konieczność spełnienia tzw. kryteriów konwergencji nominalnej i realnej, których rygory budzą wątpliwości co do możliwości rychłego przystąpienia Polski do Unii Gospodarczej i Walutowej. Dojrzałe refleksje zawarte w opracowaniu mieszczą się w tym nurcie ekonomii, który można opatrzyć nazwą ekonomii pozytywnej. Jak wiadomo, jej zadaniem jest odpowiedź na pytanie: dlaczego jest tak właśnie?

Do innego nurtu ekonomii, zwanej ekonomią normatywną, należy artykuł Andrzeja Matuszczaka. Autor mówi w nim, „jak być powinno?”, wskazując przewagę makro- i mikroekonomicznych korzyści nad kosztami w efekcie przystąpienia Polski do strefy euro.

Opracowanie Piotra Lisa i Sławomira Zwierzchlewskiego na temat uwarunkowań kryzysu walutowego zawiera też istotne implikacje dla polskiej gospodarki. W obliczu pojawiających się tu zagrożeń podzielam nadzieję Autorów, iż bezpieczeństwo systemu bankowego wzmacnia u nas prywatna struktura tego sektora i duży udział inwestorów zagranicznych, co powoduje ograniczenie „pokusy nadużycia” przez państwo.

Ostatni z wyodrębnionych czterech artykułów to opracowanie Konrada Sobańskiego dotyczące międzynarodowego efektu Fishera z perspektywy rynków pieniężnych w wybranych krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Dokonana w nim analiza statystyczna wyjaśnia powody utrzymywania się różnic realnych stóp procentowych i znacznych odchyień od parytetu.

Opracowanie Katarzyny Nawrot zwraca uwagę na marginalne – jak dotychczas – kontakty z regionem Azji Południowo-Wschodniej, wskazując jednocześnie na korzyści intensyfikacji współpracy z tym regionem.

Ostatni z artykułów wyodrębnionej makroekonomicznej części, autorstwa Anny Henisz-Matuszczak i Sebastiana Stępnia, jest próbą krytycznej oceny polityki monetarnej i fiskalnej okresu transformacji wobec sektora rolnego.

Druga część publikacji – jak już wspomniano – jest prezentacją mikroekonomicznych aspektów funkcjonowania gospodarki narodowej. Trudno tu wyodrębnić spójne tematycznie „podzbiory”. Część ta sterowana jest raczej różnorodnymi zainteresowaniami autorów. Rozpoczyna ją artykuł Adama Baszyńskiego, który dokonuje wartościowej i zwartej prezentacji sektora banków spółdzielczych. Kolejny artykuł – napisany przez Radosława Kałużnego – poświęcony został ocenie wpływu, jaki na wyniki banków komercyjnych ma prawidłowa ewaluacja sytuacji kredytobiorców. Andrzej Suwalski zaprezentował wybrane zagadnienia związane z zarządzaniem Narodowymi Funduszami Inwestycyjnymi. Opracowanie autorstwa Wandy Nowary i Anny Stawnej jest interesującą i cenną analizą aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw włoskich w Polsce. Tomasz Bojkowski i Katarzyna Sobiech podjęli problem partnerstwa publiczno-prawnego. Autorzy analizują możliwości wykorzystania partnerstwa publiczno-prawnego w celu rozbudowy infrastruktury w Polsce. W następnym opracowaniu Katarzyna Cieślińska przedstawia wady i zalety kontraktu menedżerskiego jako formy zatrudniania kadry kierowniczej. W szczególności porównuje ten typ umowy z kontraktem kierowniczym. Z kolei Marcin Kościński analizuje przesłanki wdrażania i zasady konstruowania instrumentów wynagradzania kadry menedżerskiej, a także podejmuje próbę oceny skuteczności niektórych z nich. Przedmiotem opracowania autorstwa Barbary Kalinowskiej-Nawrotek jest sytuacja kobiet na rynku pracy w Polsce. Autorka omawia zjawisko segregacji zawodowej poziomej i pionowej. Magdalena Knapieńska charakteryzuje rynek pracy regionu warmińsko-mazurskiego w latach 1998-2003. Autorka przeprowadza również analizę SWOT dla rynku pracy w tym regionie. Tomasz Kujaczyński przedstawia powiązania sieciowe występujące w gospodarce żywnościowej. Bazyli Czyżewski podejmuje próbę zastosowania teorii kosztów trans-

akcyjnych do analizy procesu wymiany dóbr w rolnictwie. Opracowanie autorstwa Jacka Jankiewicza jest analizą siły i rodzaju związków występujących w sektorze budowlanym, między wskaźnikami jakościowymi a odpowiadającymi im szeregami indeksów ilościowych, publikowanych przez GUS. Radosław Owczarzak przedstawia ocenę dorobku głównych szkół zarządzania strategicznego pod kątem adekwatności ich założeń i postulatów w warunkach globalizacji. Bartosz Deszczyński przedstawia istotę strategii zarządzania relacjami z klientami w przedsiębiorstwie, jak również eksplikuje korzyści wynikające z jej wdrożenia oraz bariery utrudniające jej zastosowanie. Monika Kaczmarek-Śliwińska prezentuje wyniki badań dotyczących wykorzystania Internetu w działaniach *public relations* w warunkach transformacji. W opracowaniu zamykającym publikację Joanna Przybylska dokonuje analizy i oceny rozwoju rynku książki w Polsce w latach 1996-2003.

Jak wynika z przedstawionych treści, w recenzowanej publikacji podjęto ważne, zarówno teoretyczne, jak i praktyczne aspekty funkcjonowania polskiej gospodarki. Reasumując, praca jest rzetelnym i wnikliwym studium społeczno-ekonomicznym gospodarki Polski. Dostarcza też ona Czytelnikowi wielu cennych informacji i trafnych ocen, posiadających walory nie tylko teoretyczne, ale także użyteczne dla polityki gospodarczej.

Wojciech Piotr

Introducing Market Economy Institutions and Instruments: The Role of Public Relations in Transition Economies, red. R. Ławniczak, Wydawnictwo piar.pl, Poznań 2005, ss. 253.

Postępujące procesy demokratyzacji i globalizacji świata w dwudziestym wieku, szczególnie widoczne w jego ostatniej dekadzie, wywarły istotny wpływ na teorię i praktykę *public relations* (PR). Wraz z upadkiem państw kolonialnych oraz rozpadem bloku sowieckiego znacząco wzrosła ilość państw znajdujących się w okresie transformacji. Nowym zadaniem PR stało się wspomaganie procesu transformacji politycznej i gospodarczej poprzez efektywną komunikację ze społeczeństwem. Wiedza ta daleko wykracza poza akademickie rozważania, gdyż na jej podstawie podejmowane są bieżące decyzje polityczne, dlatego konieczne jest jej upowszechnianie oraz rozwijanie przez wyspecjalizowane instytucje naukowo-badawcze i informacyjne. Takiego przedsięwzięcia podjął się prof. Ryszard Ławniczak¹, twórca koncepcji „transformacyjnego PR”².

W czerwcu 2005 r. odbyła się IV Międzynarodowa Konferencja pt. „Introducing Market Economy Institutions and Instruments: The Role of Public Relations in Transition Economies”. Termin konferencji zbiegł się z 15-leciem nauczania PR w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu oraz 10-leciem Polskiego Stowarzyszenia Public Relations. Z tej okazji do Poznania z zagranicy przybyli światowej sławy znawcy problematyki PR, m.in.: prof. Larissa Grunig, prof. James Grunig i prof. Allan Freitag z USA, prof. Barbara Baerns i prof. Michael Kunczik z Niemiec, prof. Alexander Chumikov z Rosji, prof. Georgij Pocheptsov z Ukrainy, wybitni naukowcy z polskich szkół wyższych, praktycy życia gospodarczego oraz przedstawiciele instytucji państwowych. Konferencja odbyła się pod patronatem Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego i była niebywale ważnym wydarzeniem w dziedzinie badań PR. Recenzowana praca zbiorowa jest jej efektem.

Przyczynkiem do uznania pracy za godną polecenia jest fakt, że jest to dopiero trzecia (anglojęzyczna) publikacja odnosząca się bezpośrednio do problematyki transformacyjnego PR. Kolejnym istotnym wyróżnikiem opracowania jest autorstwo tekstów wybitnych naukowców i praktyków PR oraz jego interdyscyplinarne podejście do omawianej problematyki. Zbiór ten ukazuje kwestie transformacyjnego PR z perspektywy ekonomicznej, politologicznej, społecznej, kulturowej, historycznej i prawniczej.

¹ Kierownik Katedry Publicystyki Ekonomicznej i Public Relations Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, doradca Prezydenta RP ds. ekonomicznych w latach 1997-2005.

² W literaturze zamiennie stosuje się pojęcia „transformacyjny PR” oraz „PR krajów/spoleczeństw transformujących się”.